

Informatycy w centrach outsourcingu usług dla biznesu w Polsce. Socjologiczne studium doświadczenia pracy

Współczesny świat pracy jest w stanie nieustannych społecznych, ekonomicznych i kulturowych przemian, biorąc pod uwagę aspekty związane z organizacją, zarządzaniem i kulturą pracy, czy globalnym i lokalnym podziałem struktur i instytucji pracy, ale również rozpatrując go w kontekście zachodzących obecnie procesów transformacji cyfrowej, takich jak robotyzacja i automatyzacja w obszarze pracy i poza nim. Szczególnie dotyczy to branż związanych z szeroko pojętym sektorem IT – jednym z najważniejszych części Polskiej i globalnej gospodarki – w którym nieustannie rośnie liczba osób zatrudnionych, przybywa coraz więcej inwestycji finansowanych z rodzimego i zagranicznego kapitału, a same zarobki są jednymi z najwyższych w skali całej gospodarki narodowej. W ramach projektu zbadam doświadczenia pracy informatyków pracujących w Polskich i międzynarodowych centrach świadczących usługi dla biznesu w Polsce.

Główne pytanie badawcze projektu dotyczy tego, jakie znaczenia nadają swojej pracy informatycy w centrach usług dla biznesu w Polsce, biorąc pod uwagę określone warunki cyfrowej transformacji polskiej gospodarki, przemiany w organizacji pracy i metodach zarządzania, oraz doświadczenia biograficzne i wzorce karier informatyków? W jaki sposób nadawane są te znaczenia? Czy, przykładowo, największe znaczenie dla informatyków mają wysokie zarobki, czy może stabilne zatrudnienie i możliwość awansu w firmie? Czy być może ważniejsze są nowoczesne technologie lub dobra atmosfera panująca w firmie? W projekcie te kwestie będą analizowane na kilku poziomach rzeczywistości społecznej: (1) w oparciu o analizę relacji między przydawaniem znaczeń sferze pracy informatyków i innym sferom życia związanym z ich doświadczeniami biograficznym, społecznymi tożsamościami, ścieżkami karier oraz strategiami życiowymi; (2) na podstawie analizy aspektów związanych z organizacją i zarządzaniem pracą na poziomie firm, oraz analizy elementów ideologii managerskich oraz wpływu tych ostatnich na zachowanie informatyków w pracy i poza nią, a także w oparciu o analizę wpływu cyfryzacji pracy na znaczenia tej ostatniej; (3) w odniesieniu do regulacji prawnych, które tworzą – wraz z normami społecznymi – kontekst instytucjonalny dla rozwoju usług dla biznesu w Polsce, oraz w oparciu o analizy ideologii pracy w kontekście polskiego wariantu „kultur kapitalizmu”; (4) w stosunku do globalnego przepływu kapitału, wiedzy, technologii i siły roboczej w strukturach światowej gospodarki, i w oparciu o związek między kulturą organizacyjną (globalnych/lokalnych) firm a procesami globalizacji świata pracy; oraz w związku z outsourcingiem procesów biznesowych z państw rozwiniętych gospodarczo do krajów mniej zaawansowanych pod względem ekonomicznym.

W ramach planowanego projektu ważne będzie skupienie się nad ideologią pracy w kontekście cyfryzacji polskiej gospodarki, rozumianej w niniejszym projekcie jako zależna gospodarka rynkowa. Tego typu badań nie prowadzono dotychczas w Polsce i jest to kluczowe dla zrozumienia procesów legitymizowania zmian w sferze pracy w naszym kraju.

W ramach tak postawionej problematyki, zrealizuję autorskie badania empiryczne, wykorzystam też źródła wtórne, które użyję w trakcie analizy danych zastanych. Aby zrekonstruować doświadczenia pracy informatyków i poznać tworzone przez nich znaczenia pracy w centrach usług dla biznesu w Polsce, zrealizuję 30 biograficznych wywiadów narracyjnych w trzech miastach: Kraków, Łódź, Warszawa. Dodatkowo, przeprowadzę 15 wywiadów eksperckich z pracownikami działów zajmujących się rekrutacją informatyków w badanych firmach, pracownikami Wojewódzkich Urzędów Pracy w trzech wymienionych regionach, oraz z osobami ze związków zawodowych działających w Polsce w celu analizy kwestii związanych z organizacją, zarządzaniem i cyfryzacją pracy w centrach usług dla biznesu w Polsce. W ramach badań przeprowadzę także krytyczną analizę dyskursu dotyczącego wizerunku informatyków tworzonego przez pracodawców branży usług dla biznesu; tak postawiona analiza będzie miała na celu rekonstrukcję elementów ideologii pracy w tej branży. Ostatnim elementem badania będzie stworzenie studium przypadku wybranych 6 firm (3 z polskim i 3 z zagranicznym kapitałem) w celu zrekonstruowania kategorii doświadczenia pracy w centrach usług dla biznesu w „naturalnych” społecznych warunkach.

Proponowane badanie ma szansę: (1) stać się pionierskim wkładem do dyskusji nad subiektywnymi doświadczeniami pracy w warunkach „czwartej rewolucji przemysłowej”, gospodarki cyfrowej, której charakter jest zróżnicowany w zależności od umiejscowienia gospodarek narodowych w globalnym podziale pracy; (2) projekt pozwoli uchwycić kombinację czynników systemowych, organizacyjnych i biograficznych w kształtowaniu doświadczenia pracy w jednej z kluczowych dla współczesnej polskiej gospodarki branż, zdominowanej przez międzynarodowe korporacje; (3) badanie wniesie istotny wkład w ramy krytycznych teorii zarządzania, a także wzbogaci teoretyczne kategorie stosowane przez socjologów i antropologów pracy, wykorzystywane np. w badaniach nad informatykami w „Dolinie Krzemowej”. Ostatnim obszarem, w który projekt wniesie znaczący wkład są badania nad „szczupłymi” metodami zarządzania (i ich wprowadzeniem w branżach związanych z sektorem IT) oraz ich związku z jakością pracy i aspektami związanymi ze zdrowiem pracowników w miejscu pracy i poza nim. Co więcej wyniki projektu pozwolą na porównanie analizy doświadczeń pracy w sektorze IT do niektórych badań dotyczących konsekwencji wdrożenia „odchudzonej” produkcji w innych częściach gospodarki (np. motoryzacji, ale także administracji publicznej).